

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (XVII) voor het jaar 2026

Nr. 59

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 januari 2026

Tijdens de behandeling van de begroting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (Kamerstuk 36 800 XVII) van 14 en 15 januari jl. is het amendement Kröger c.s. (nr. 31) ingediend.¹ Volgens de indieners moeten middelen voor het Focus-beleidskader aangewend kunnen worden door maatschappelijke organisaties voor pleiten en beïnvloeden in Nederland. Dit amendement heb ik ontraden. Met deze brief kom ik tegemoet aan mijn toezegging om de Kamer te informeren over deze appreciatie en aan het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp van 20 januari 2026 om in te gaan op twee extra vragen.²

Maatschappelijke organisaties zijn belangrijke partners voor effectieve ontwikkelingshulp en voor de bescherming en bevordering van mensenrechten wereldwijd. Binnen het Focus-beleidskader krijgen zij financiering voor dienstverlenende activiteiten, maar ook voor beleidsbeïnvloeding in ontwikkelingslanden, in de regio én op internationaal niveau. Het staat maatschappelijke organisaties vrij om te lobbyen binnen Nederland, maar dan met eigen middelen.

Het uitvoeren van het amendement raakt alle instrumenten van het Focus-beleidskader en heeft daardoor verstrekken gevolgen voor veel maatschappelijke organisaties, vooral ook uit het mondiale zuiden. Dit getuigt niet van goed bestuur.

Het amendement beoogt wijziging van de grondslag voor de financiering onder het Focus-beleidskader, door pleiten en beïnvloeden in Nederland subsidiabel te maken. Dit moet worden vastgelegd in de Subsidieregeling Buitenlandse Zaken 2006 (SRBZ). De herziene SRBZ moet worden vastgesteld door de Minister van Buitenlandse Zaken en worden

¹ Kamerstuk 36 800 XVII, nr. 31.

² TZ202601-048; 2026Z00869/2026D02242.

gepubliceerd in de Staatscourant. Vervolgens moeten de uitvraagdocumenten en al ingediende voorstellen voor de instrumenten onder het Focus-beleidskader worden aangepast, omdat die op een andere subsidiegrondslag zijn gebaseerd. In de SRBZ (artikel 4.2, eerste lid) staat namelijk vastgelegd dat, binnen de gestelde doelen van de acht Focus-instrumenten, het ministerie géén subsidie verleent voor activiteiten gericht op beleidsbeïnvloeding in Nederland. Aanpassing van de SRBZ vergt vervolgens daarom direct aanpassing van de gepubliceerde subsidietenders. Hetzelfde geldt voor de voorstellen van maatschappelijke organisaties die al zijn ingediend op basis van de grondslag dat lobby binnen Nederland niet subsidiabel is. Zij moeten de kans krijgen om hun voorstellen daarop aan te passen en opnieuw in te dienen. Ook zijn er wellicht organisaties die alsnog een voorstel willen indienen als lobby in Nederland subsidiabel wordt.

Met deze toelichting geef ik antwoord op de extra vragen van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp om zo precies mogelijk aan te geven hoe uit het amendement volgt dat alle aanbestedingen die al gepubliceerd zijn, moeten worden stopgezet en aangepast, en dat ingediende voorstellen opnieuw moeten worden aangeleverd.

Concreet heeft dit de volgende consequenties voor de acht instrumenten onder het Focus-beleidskader:

- Voor de drie vrouwenrechteninstrumenten is een gezamenlijk subsidiebeleidskader gepubliceerd, waarvan de aanvraagdeadline is verstreken. Er zijn meer dan 100 voorstellen ontvangen, waaronder veel van organisaties uit het mondiale zuiden. Dit proces moet worden stopgezet en de organisaties moeten gevraagd worden aangepaste voorstellen in te dienen op basis van een nieuw subsidiebeleidskader.
- Er zijn twee instrumenten³ waarvoor organisaties op dit moment voorstellen kunnen indienen. Deze processen moeten worden stopgezet en de organisaties moeten gevraagd worden op basis van een nieuw uitvraagdocument (aangepaste) voorstellen in te dienen.
- Voor twee instrumenten⁴ zijn reeds juridische verplichtingen aangegaan. De activiteiten zijn van start gegaan. Zoals ik heb aangegeven tijdens de begrotingsbehandeling, ga ik deze verplichtingen niet herzien.
- Er is slechts één instrument waarvoor het uitvraagdocument nog niet gepubliceerd is, het bevorderen van schone en eerlijke handel. Publicatie in de Staatscourant was voorzien op 19 januari, maar is naar aanleiding van dit amendement aangehouden tot de stemming in maart 2026. Hierdoor loopt de start van dit instrument sowieso een vertraging van enkele maanden op en zullen de onder dit instrument te financieren activiteiten niet in de eerste helft van 2026 van start gaan, wat wel is toegezegd aan uw Kamer op 19 september 2025.⁵

Organisaties die hun voorstellen moeten herzien en opnieuw moeten indienen worden op substantiële extra kosten gejaagd. De voor de aanpassingen en nieuwe tijdlijn van subsidietenders benodigde personele capaciteit aan de kant van het ministerie is niet gereserveerd en mogelijk niet beschikbaar. Het ligt bovendien in de verwachting dat juridische procedures worden gestart en financiële claims worden ingediend hetgeen tot verdere vertraging en hogere kosten leidt. Door de aanpas-

³ Het instrument Beschermen en promoten van mensenrechten en fundamentele vrijheden en het bestrijden van de hiv/aidsepidemie.

⁴ Het tegengaan van schadelijke praktijken en het stimuleren van Nederlandse Particuliere Ontwikkelingsinitiatieven.

⁵ Kamerstuk 36 180, nr. 174

singen gaan de nog te financieren activiteiten daarom mogelijk pas in 2027 van start. Maatschappelijke organisaties moeten dus aanzienlijk langer wachten op duidelijkheid over financiering.

De Staatssecretaris voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp,
A. de Vries